

ФРАНЦУЗЬКА КОРОЛЕВА ПОГОСТЮВАЛА У МЛИНІВСЬКОМУ ПАЛАЦІ,

виконавши тим самим обіцянку трьохсотлітньої давності, яку дала одній зі своїх найближчих подруг - Розалії Ходкевич-Любомирській із провінційного волинського Млинова. Одні вбачають у цьому випадковий збіг обставин, інші - втаємничену закономірність...

Витоки цієї історії сягають кінця XVIII століття і стосуються дружби славнозвісної французької королеви Марії Антуанетти та графині Розалії Ходкевич, котра із Млинова, де її батьки - Ян та Людвіка - заповіли будувати палац, переїхала до Франції і там, при королівському дворі, не тільки стала наближеною до престолу, але й знайшла в особі дружини Людовіка XIV надзвичайну приязнь. Ще б пак, вона мала гострий розум, дивовижну вроду, веселу вдачу, знала декілька європейських мов - і це її виразно виділяло з-посеред інших придворних.

Щоправда, у сімейному житті Розалії не вельми щастило. Вийшовши у 20-літньому віці заміж за князя Олександра Любомирського і народивши двоє дітей, вона розірвала з ним сімейні узи. Невдовзі до неї прийшло нове кохання - до сенатора Великого сейму Тадеуша Мостовського, котрий зачасти бував у Франції і налагоджував відносини Польщі з тодішньою французькою владою. Поеднати долю Тадеушу та Розалії не завадила навіть небезпека терору якобінців. Зрештою, полякові вдалося уникнути цієї небезпеки, бо під час Великої французької революції він якраз перебував у Речі Посполитій. А ось Розалія однією з перших потрапила до в'язниці. Навіть раніше від королеви Марії Антуанетти. Стратили їх майже одночасно - з різницею у декілька днів. Стратили найжахливішим тодішнім методом - на гільйотині.

Із цією стратою доволі цікавою і втаємниченою виявилася паралель, яку зафіксували у своїх спогадах графиня Ходкевичі. Отож, за архівними записами, одного осіннього дня 1793 року на першому поверсі Млинівського палацу раптово самотужки відчинилися усі двері. Пані Людвіка Ходкевич, яка саме сиділа за письмовим столом у лівому крилі палацу, пішла подивитися, що трапилося. Проїшовши через усі покої, у крайній кімнаті правого крила палацу вона раптом побачила постать своєї 26-річної доньки, яка на той час перебувала у Франції. Фантом мав вигляд живої людини, але його голова була відокремлена від тулуба. Як стало відомо пізніше, саме в цей день у Парижі Розалія була страчена якобінцями. Пані

Ходкевич була так налякана зустріччю з привидом, що негайно виїхала із Млинова до свого маєтку в Чорнобилі. У Млинів вона після цього поверталася лише зрідка та й то ненадовго. Палац залишався недобудованим, а привид нещасної Розалії продовжував час від часу з'являтися у ньому, попереджаючи про якісь значні події, які мали відбутися в родині Ходкевичів.

Натомість та подія, яку з нетерпінням очікувала Людвіка Ходкевич, уже не могла реально відбутися. Мова про те, що за два роки до цієї трагічної події Тадеуш Мостовський передав до Млинова із Франції листа, у якому донька повідувала матері про своє закордонне життя, де з посеред іншого повідомлялося про можливість відвідин французькою королевою Речі Посполитої і про реальну нагоду навідатися до Млинівського палацу. Принаймні, Марія Антуанетта зацікавилася батьківщиною Розалії і щиро подякувала за запитини... У кінці листа Розалія просила матір прискорити завершення будівництва палацу, щоб при першій нагоді «достойно» прийняти високоповажну гостю. Втім, на зламі XVIII-XIX століть історія розпорядилася зовсім по-іншому.

Як не дивно, але вищезгадані плани задуми реалізувалися у XXI столітті. Яким чином? Звичайно, не реальним. Але все ж факт залишається фактом - персона Марії Антуанетти два тижні провела у Млинівському палаці (нині краєзнавчому музеї). Провела у колі своїх колег - воскових персонажів.

- Виставка воскових фігур Санкт-Петербурзького музею уже давно «їздить» Україною, - наголошує менеджер Кирило Черногузов, - і до неї щороку додаються нові персонажі. Одним із таких поповнень стала найвідоміша французька королева Марія Антуанетта. Причому, вона приєдналася до колекції буквально перед тим, як виставка мала пройти у Млинові. Спочатку у цьому я не вбачав нічого особливого. А тепер, коли довідався про історію взаємовідносин королеви із Розалією Ходкевич, неабияк подивувався. А, може, справді, душі колишніх подруг і понині близькі одна до одної...

Євген МЛИН.

На фото: ось така вона, загадкова французька королева на млинівських теренах, воскова і водночас ніби жива.